

Vorbereidend rekenen in het speciaal basisonderwijs

Hans van Luit

Uit onderzoek blijkt dat kleuters in het speciaal basisonderwijs ten opzichte van kleuters in het regulier basisonderwijs ruim twee keer zoveel tijd nodig hebben om 'lessen' van een regulier programma voor zwak presterende kleuters te doorlopen, ze voor sommige vaardigheden veel meer dan gebruikelijk extra oefenstof behoeven en ze dikwijls de telrij tot en met vijf nog niet te beheersen zodat een hulpprogramma op een basaal niveau moet beginnen. Deze en andere ervaringen hebben ertoe geleid dat een specifiek rekenhulpprogramma ten behoeve van kleuters in het speciaal basisonderwijs is ontwikkeld. 'Als speciale kleuter tel je ook mee!' is bedoeld voor kleuters in het speciaal basisonderwijs in de leeftijd van 5 tot en met 7 jaar met een achterstand in de ontwikkeling van getalbegrip. Vorbereidende rekenvaardigheid bestaat uit verschillende aspecten die op een bepaald niveau ontwikkeld moeten zijn om het aanvankelijke rekenonderwijs vanaf groep 3 zonder problemen te kunnen volgen. Gesproken kan worden van 'getalbegrip op kleuterniveau'. Uit onderzoek is gebleken dat ongeveer 60% van de kleuters met een ontwikkelingsachterstand achterblijft in verschillende aspecten van getalbegrip (Schopman & Van Luit, 1999). 'Als speciale kleuter tel je ook mee!' kan voor deze kleuters als ondersteuning dienen. Het programma is gebaseerd op verschillende theoretische uitgangspunten die uitgebreid zijn beschreven door Schopman (1998). In de workshop gaan we meer inhoudelijk in op het programma.

Het programma is zo opgezet dat de vaardigheden, die binnen de verschillende activiteiten aangeboden worden, ingebed zijn in situaties die aansluiten bij de belevingswereld van jonge kinderen. In die zin sluit het aan bij reguliere werkwijzen. De thema's (gezin, feest, post en winkel) die in het programma als achtergrond aangereikt worden, bieden voldoende gelegenheid voor het gebruiken van concrete of daarvan afgeleide materialen in de verschillende activiteiten. In het programma wordt gewerkt met verschillende getallenclusters. Er is voor clustering gekozen omdat op deze manier de getallenrij in delen aan bod komt, de vijfstructuur nadruk krijgt en de kinderen niet met teveel getallen ineens geconfronteerd worden. Het programma bestaat uit 20 'lessen'. Steeds zijn vijf 'lessen' gewijd aan een getallencluster binnen een specifiek thema. In de eerste vijf 'lessen' besteedt het programma aandacht aan de getallen 1 tot en met 5 binnen het thema gezin. In de daaropvolgende vijf 'lessen' komen de getallen 6 tot en met 10 aan bod. Het thema is dan feest. Vervolgens zijn vijf 'lessen' gewijd aan het getallencluster 1 tot en met 10 binnen het thema post. In deze 'lessen' worden de getallen 1 tot en met 10 nog eens extra belicht. Het programma sluit af met de getallen 8 tot en met 15 binnen het thema winkel.

In de workshop zal het programma 'Als speciale kleuter tel je ook mee!' worden toegelicht en zullen gemaakte keuzes worden verantwoord. Uitwisseling van ervaringen en vragen over inhouden en inperkingen kunnen een leidraad vormen voor de discussie. Als specifiek kenmerk zal de turfstructuur als een eenduidig getalbeeld voor de beoogde doelgroep ter discussie worden gesteld. In groepjes zullen we verder bespreken welke instructievorm waarom van belang wordt geacht voor kleuters in het speciaal basisonderwijs.